

Рекомендації учителю в роботі з дітьми різних типів темпераментів

Спостерігаючи за дітьми, можна відзначити, наскільки вони різні. І мова тут не тільки про зовнішність та звички, а ще й про темперамент. Відомо, що темперамент проявляється вже у ранньому дитячому віці, тому навіть у дошкільника можна визначити, хто він – флегматик, холерик, сангвінік чи меланхолік. Ці знання допоможу дорослим краще зрозуміти дитину та визначитися з тим, як правильно організувати навчально-виховний процес.

Дітей із **сангвінічним темпераментом** характеризують: легка збудливість почуттів, які не дуже міцні, але відносно стійкі; вони енергійні, активні, довго не витримують одноманітної діяльності; здебільшого не сором'язливі, але стримані; легко спілкуються; користуються повагою ровесників; не схильні ображатись; беруть участь у громадській роботі класу і школи.

За сприятливих умов виховання ростуть спокійними, в міру рухливими, адекватно реагують на зміну обставин, за несприятливих – виявляють байдужість, безвідповідальність, несамокритичність.

У роботі з такими дітьми слід враховувати:

- *сангвініки швидко освоюють правила поведінки й уміння ними керуватися засвоюють легко, але без систематичних вправ швидко втрачають;
- *завдяки рухливості швидко піддаються як позитивному, так і негативному впливу;
- *на зауваження дорослих реагують спокійно, не опираючись;
- *такі учні досить комфортно відчують себе, як при письмовій так і при усній відповіді. Зовнішні фактори їх майже не відволікають;
- *досить відповідальні тривалі справи (наприклад звання старости класу, або керівника по дисципліні) сангвінікам не слід доручати. Вони проявлять незвичайну активність, та через місяць втратять усякій інтерес до цієї роботи. Але з сангвініків вийде справжній активіст у розважальних культмасових справах, або класний репортер;
- *опитування домашнього завдання слід починати саме з таких учнів;
- *сангвініки будуть брати активну участь у розборі нової теми, навіть якщо вона їм не цікава.

Діти **холеричного типу темпераменту** характеризуються: легкою збудливістю почуттів, силою і стійкістю їх у часі; енергійною та різкою поведінкою; бурхливо реагують на подразники; важко переключаються на спокійнішу справу; у колективі прагнуть самостверджуватись; люблять організувати ігри; охоче залучаються до різних видів діяльності

За правильних умов виховання холерики виявляють активність, наполегливість у роботі, за неправильних – стають неслухняними, запальними, образливими. Покарання, зауваження дорослих діють на них негативно, збуджують, роблять їх грубими, викликають намагання вчинити " на зло".

У спілкуванні з такими дітьми потрібно:

*зважати на їхні особливості;

*бути спокійним, доброзичливим, але вимогливим ставленням формувати стриманість

*при навчанні (особливо на заліку) враховувати те, що такій дитині легше буде відповісти усно, ніж писати все, що їй відомо по даному питанню. Холерики тяжко переносять однотипну діяльність. Тому вони просто не зможуть виконати письмову роботу на високому рівні;

*пам'ятати, що чим довше йде робота (диктант, контрольна тощо), тим більше холерик зробить помилок;

*перевірку домашнього завдання також можна починати з холериків, вони навряд розгубляться. Також холерики не відчують ніяких труднощів від неочікуваних поточних запитань;

*у опрацюванні нової теми можете сміливо покладатися на їхню активність, якщо зможете заохотити та зацікавити їх. Проте, холерики як швидко запам'ятовують інформацію, так же швидко і забувають її.

У дітей **флегматичного типу темпераменту** : почуття важко збуджувані, проте тривалі і стійкі; флегматик повільний, неохоче спілкується, часто нехтує тим, що вимагає швидкості, зайвих рухів; уникає доручень, але отримавши їх, виконує бажання, хоч і не поспішаючи, дотримується порядку, організованості; ухиляється від конфліктів, його важко образити, але, вступивши в конфлікт, глибоко переживає, хоч зовні не демонструє цього.

За сприятливих виховних умов такі діти виростають вдумливими, слухняними, організованими, добре сприймають зауваження дорослих, виправляють помилки; за несприятливих – лінивими, байдужими, апатичними, пасивними.

У спілкуванні з такими дітьми потрібно:

- *щоб посилити активність флегматиків, їх слід залучати до ігор, спорту;
- *надати доручення, які в першу чергу потребують відповідальності та чесності. Тоді учень буде відчувати себе потрібним у колективі. Враховувати, що такої дитині краще дати не обмежену часом письмову відповідь, ніж викликати відповідати усно. В цьому випадку флегматик може почати з «іншого кінця» питання та його відповідь займе величезну кількість часу;
- *враховувати, що високий темп ставлення запитань збиває з толку таку дитину;
- *враховувати, що для флегматика не має нічого більш складнішого, як виконання завдань на відведений час. Однак саме такі учні можуть працювати дуже довго без суттєвих помилок та стомлення;
- *не слід активно запитувати таку дитину під час пояснення нової теми. Їй, як нікому іншому, потрібен час у оволодінні інформацією, але отриманні знання зберігаються у пам'яті флегматика надовго;
- *враховувати, що ситуації у яких потрібно розподілити увагу або переключення її з одного виду діяльності на другий, флегматик переносить дуже важко.

Діти з **меланхолічним темпераментом**: надзвичайно чутливі. Почуття, що легко виникають у них, є міцними й стійкими у часі; сором'язливі; малоактивні; важко пристосовуються до нових обставин; відзначаються хворобливою вразливістю; швидко втомлюються; невпевнені у своїх силах; часто мають поганий настрій, відчувають страх перед труднощами; скаржаться на ровесників; бояться образ, часто плачуть, намагаються гратися самостійно.

Вчителю у роботі з такими дітьми слід :

- *підтримувати таку дитину, підбадьорювати. Але не у якому разі не робити акцент на її помилках. Різке зауваження від вчителя може викликати великі труднощі під час наступної роботи на уроці. Такій дитині буде достатньо й вашого погляду;
- *доручити дитині якусь корисну та важливу справу в класі. Меланхоліку просто необхідно відчути себе потрібним у класі;
- *враховувати, переживання дитини. Якщо меланхолік за щось переживає, він не зможе дати повну відповідь на запитання, навіть якщо знає матеріал досконально. Тому має сенс запитати у такого учня, чи згоден він з отриманою оцінкою, або бажає прездати її протягом дня;
- *враховувати, що меланхоліки бояться труднощів, невпевнені у своїх силах, вони губляться при опитуванні, виконанні контрольних робіт, хоч мають знання. Тому можливо має смисл залікові відповіді приймати у таких дітей в індивідуальній формі;

*при опануванні нової теми такі діти сидять мовчки, їм краще слухати, а дома ще раз самим прочитати, вивчити матеріал. Тільки тоді вони будуть впевнені у своїй відповіді, а отриманні знання залишаться у них надовго;

*перевірку домашнього завдання не слід починати з меланхоліків, вони легко можуть розгубитися. Краще надати їм декілька хвилин для підготовки;

*враховувати, що такі дітей дуже відволікає шум, та будь яка неспокійна обстановка;

*враховувати, що таких дітей особливо пугають: серйозні самостійні роботи, на які відведено певний час; неочікувані запитання, що потребують негайної відповіді;

*відповідь такої дитини ні в якому разі не слід критикувати. Тому що меланхолік прийме це дуже близько та весь день буде переживати з цього приводу.

Процес навчання у школі збудований таким чином, що саме активні діти (сангвініки та холерики) мають великі переваги: вони швидко запам'ятовують, відновлюють інформацію, отримують оцінку і також швидко її забувають. Проте, меланхоліки та флегматики, якщо вчитель правильно побудує процес навчання, зможуть бути надійною опорою, тому що саме вони самостійно проникають глибше у тему та часто знають більше шкільної програми. Флегматики люблять зосереджуватися на будь яким виді діяльності, тому саме вони поступово розв'яжуть саму важку задачу. У них та сангвініках вистане самостійності для вирішення багатьох завдань. Саме для таких учнів оптимальною формою заліку будуть тестові завдання.

У природі ніколи не зустрічається «чистого» типу темпераменту. Але один-два з них яскраво виражені у кожній дитини. Спробуйте врахувати ці особливості у своїй роботі, правильно роздавати завдання та опиратися на сильні сторони. Це забезпечить ефективність навчання та виховання кожного учня.

